

Ökull-Borregården

Urgamla fantasikullar vid 49:an

Att vandra över Ökull-Borregårdens böljande gröna kullar är som att gå i en saga. Denna saga handlar om sällsynta svampar, orkidéer, fågelsång och blåsippor, men också om bad och fester.

Den som kommer till fots från *Varnhem* möter långa kullhorisonter där Arn skulle kunna komma ridande när som helst. Markerna här har betats eller slagits sedan 300 år enligt vad som finns nedtecknat, men mularnas och liarnas historia går kanske tusentals år tillbaka. *Ökull* var en kungsgård under medeltiden, där kungens representant i trakten bodde. Markerna kring *Borregården* tillhörde förmodligen Varnhems kloster en gång i tiden.

Den långa kulturhistorien och kalkrikedomen har gjort markerna sällsynt rika på ovanliga växter och svampar. Om man slår sig ner på torrängarna och gör en ruta på en halvmeter gånger en halvmeter kan man hitta 25 arter av kärlväxter. Allra rikast är floran på *Getaryggen*, en ås som stigen följer i sydöstra delen av reservatet, och vid *Tjursberg*, en hög kulle just norr om *Ökullasjön*.

Tjursberg reser sig skarpt från den släta planen nedanför, tidigare känd som Ökulls festplats. Här hölls fester från 1930-talet fram till 1950-talet, när platsen blev utkonkurrerad av mer lättillgängliga folkparker. Under samma tid spelade också Axvalls och Varnhems fotbollslag här, med Ökullasjön som duschrum.

Även om man inte är hängiven artletare så är naturreservatet ett bra ställe att möta våren och försommaren. Särskilt när vinden är sydvästlig (vilket den oftast är) så att inte bruset från väg 49 överröstar fågelsången. Kullarna blir först

blåsippblå och sedan vitsippsvita. Missa inte att man kan ta sig under vägen och fortsätta vandrigen till *Drottningkullarna*.

Alla delar av naturreservatet är inte så lättillgängliga. Utanför stigen hamnar man snart i sumpskog eller på gungfly, vilket är helt perfekt om man är biolog, eftersom man kan hitta många spännande mossor och orkidéer på de fuktiga kalkrika markerna. Om man vill se orkidéer som flugblomster, kärrknipprot och ängsnycklar rekommenderas det lilla rikkärret som ligger i skogen drygt 100 meter väster om Tjursberg. Finaste blommor det här i juli.

Väldiga isblock som vägrade smälta blev "inbyggda" i marken när sand och grus från smältvattenströmmarna lagrades runtom dem. Till sist smälte ändå isen och lämnade efter sig stora dödisgropar.

En skum grej: Längs östra kanten av reservatet, nära jättegropen, går en stensatt väg. Det är ett gigantiskt bygge mitt i sluttningen som ser ut att sluta i intet. Denna väg byggdes i början av 1900-talet för att köra hem foder från mossmarken som numera ligger på andra sidan 49:an. De gamla vagnarna hade järnhjul och fastnade lätt i den leriga marken. Det var också praktiskt att bygga något av sten för att få bort stenen från åkrarna.

Bästa matsäcksplatsen: Uppe på Tjursberg eller nere i jättedöisgropen.

Arter att hålla utkik efter: Jordtistel, ängsskallra, brudbröd, vätteros, flugblomster, kärrknipprot, fagervaxskivling.

Hitta hit: Följ väg 49 från Skara mot Skövde och ta av vid skylten mot Valle stugby, 900 m efter avtagsvägen mot Lerdala. Strax före stugbyn finns parkering. Följ sedan vandringsleden mot Varnhem. Det går också att åka vägen mellan Varnhem och Axvall men här finns ingen riktigt bra parkeringsplats, så då är cykel bästa alternativet. Att komma in den här vägen från söder känns lite som hemfridsbrott, men det är en vandringsled. Från Varnhems västra utkant går också en led, även om den blir ganska otydlig bitvis i åkerkanten.

Miss inte: Att gå ner i någon av de väldiga dödisgroparna. I betesmarkerna precis öster om reservatet finns en som är alldeles jämnt rundad och lätt att missa på håll. Botten av gropen är en surrealistisk picknickplats där man bara ser himmel och gräs.